

# ਪਾਠ - 1

## ਵਰਣਮਾਲਾ (ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ)



ੳਠ



ੳਲੂ



ੳਂਗਲ



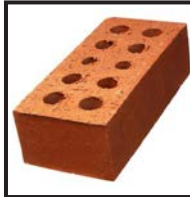
ਅੱਖ



ਅਨਾਰ



ਅੰਬ



ੲੱਟ



ੲੰਜਣ



ੲੱਲ



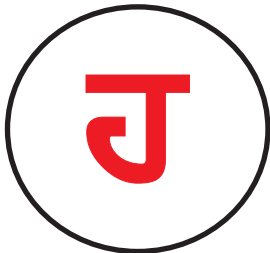
ਸੇਬ



ਸਲੇਟ



ਸੱਪ



ਹਾਥੀ



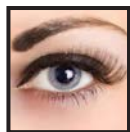
ਹੱਥ



ਹਿਰਨ

ਅਭਿਆਸ

ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਅੱਖਰ ਜੋੜੋ



ੳ



ਅ



ੲ



ਸ



ਹ

ਕ



ਕਬੂਤਰ



ਕਾਂ

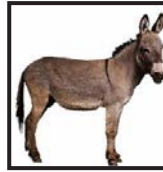


ਕੰਪਿਊਟਰ

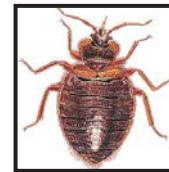
ਖ



ਖੰਭ



ਖੋਤਾ



ਖਟਮਲ

ਗ



ਗਮਲਾ



ਗਾਂ



ਗਾਜਰ

ਘ



ਘਰ



ਘੜੀ

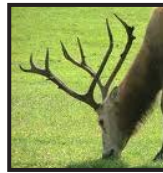


ਘੋੜਾ

ਙ



ਕੰਙਣ



ਸਿੰਙ



ਵੰਙ

ਅਭਿਆਸ

ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਅੱਖਰ ਜੋੜੋ



ਕ



ਖ



ਗ



ਘ



ਙ

ਚ



ਚਰਖਾ



ਚੂਹਾ



ਚੱਪਲ

ਛ



ਛਤਰੀ



ਛੱਲੀ



ਛਣਕਣਾ

ਜ



ਜਹਾਜ਼



ਜੁੱਤੀ



ਜਲੇਬੀ

ੜ



ਝੰਡਾ



ਝੁੰਗੀ



ਝਾੜੂ

ੲ



ਜੰਵ



ਸੰਵ



ਤਿੰਵਣ

ਅਭਿਆਸ

ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਅੱਖਰ ਜੋੜੋ



ਚ



ਛ



ਜ

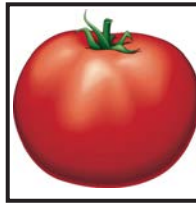


ੜ



ੲ

ਟ



ਟਮਾਟਰ



ਟੋਕਰੀ

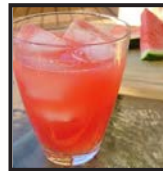


ਟੋਕਾ

ਠ



ਠੇਲ੍ਹਾ



ਠੰਡਾ



ਠਠੇਰਾ

ਭ



ਭਮਰੂ



ਭੱਭੂ



ਭੋਲੀ

ਢ



ਢੋਲ



ਢੱਕਣ

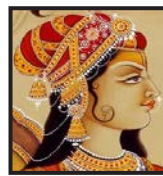


ਢਾਲ

ਕ



ਕਣਕ



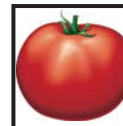
ਕਾਣੀ



ਥਾਣਾ

ਅਭਿਆਸ

ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਅੱਖਰ ਜੋੜੋ



ਟ

ਠ

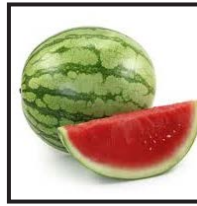
ਭ

ਢ

ਕ



ਤ



ਤਰਬੂਜ



ਤੀਰ



ਤਿੰਨ

ਥ



ਥਣ



ਥਾਲ



ਥਰਮਸ

ਦ



ਦਵਾਤ



ਦੰਦ

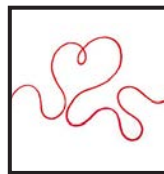


ਦੀਵਾ

ਧ



ਧਨ



ਧਾਗਾ



ਧੋਬੀ

ਨ



ਨਲਕਾ



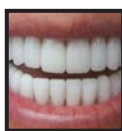
ਨੱਕ



ਨੱਥ

ਅਭਿਆਸ

ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਅੱਖਰ ਜੋੜੋ



ਤ



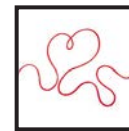
ਥ



ਦ



ਧ



ਨ

ਪ



ਪਤੰਗ



ਪਪੀਤਾ



ਪਲੇਟ

ਫ



ਫੁੱਲ



ਫਲ



ਫਰਿਜ

ਬ



ਬਸਤਾ



ਬੱਸ



ਬਾਂਦਰ

ਭ



ਭਗਤ



ਭੇਡ



ਭਾਲੂ

ਮ



ਮਟਰ



ਮਾਲਾ



ਮੋਰ

ਅਭਿਆਸ

ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਅੱਖਰ ਜੋੜੋ



ਪ

ਫ

ਬ

ਭ

ਮ

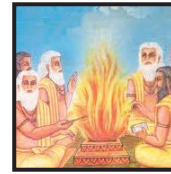
ਯ



ਯਾਕ



ਯੱਕਾ



ਯੱਗ

ਰ



ਰੇਲ



ਰੱਥ



ਰੱਖੜੀ

ਲ



ਲੱਭੂ



ਲੰਗੂਰ



ਲੁੰਮੜੀ

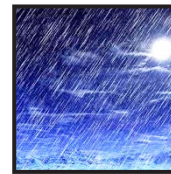
ਵ



ਵਾਜਾ



ਵੇਲਣਾ



ਵਰਖਾ

ੜ



ਸੜਕ



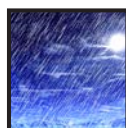
ਪੰੜੀ



ਗੁੜ

ਅਭਿਆਸ

ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਅੱਖਰ ਜੋੜੋ



ਯ

ਰ

ਲ

ਵ

ੜ

ਸ਼



ਸ਼ਲਗਮ



ਸ਼ੇਰ



ਸ਼ੀਸ਼ਾ

ਖ਼



ਖ਼ਰਗੋਸ਼



ਖ਼ਰਬੂਜਾ



ਖ਼ਤ

ਗ਼



ਗ਼ੁਲੇਲ



ਗ਼ੁਬਾਰਾ



ਗ਼ਲੀਚਾ

ਜ਼



ਜ਼ਖਮ



ਜ਼ੈਬਰਾ



ਜ਼ੰਜੀਰ

ਫ਼



ਫ਼ਰਸ਼



ਫ਼ਕੀਰ



ਫ਼ੌਜੀ

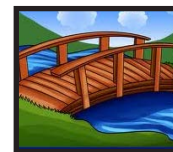
ਲ਼



ਹਲ਼



ਗੋਲ਼ੀ



ਪੁਲ਼

ਅਭਿਆਸ

ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਅੱਖਰ ਜੋੜੋ



ਸ਼

ਖ਼

ਗ਼

ਜ਼

ਫ਼

ਲ਼



ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਠੀਕ ਅੱਖਰ ਅੱਗੇ ਸਹੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਉ।



ਕ

ਘ

ੜ

ਚ



ਗ

ਹ

ਕ

ਘ



ਤ

ਭ

ਪ

ੳ



ਚ

ਟ

ੜ

ਸ

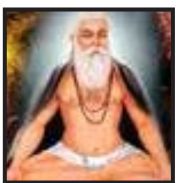


ਕ

ਧ

ਤ

ਪ



ਤ

ਡ

ਭ

ਪ



ਟ

ਢ

ਦ

ਕ



ਯ

ਕ

ਘ

ਚ



ੳ

ਲ

ਮ

ਧ

ਵਰਣਮਾਲਾ (ਪੈਂਤੀ ਅੱਖਰੀ)

ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ਸ਼
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
		ੜ		

ਵਰਣਮਾਲਾ ਪੂਰੀ ਕਰੋ (ਅਭਿਆਸ)

ੳ

—

ੲ

—

ੳ

—

ਖ

ਗ

—

ਘ

ਚ

—

—

ਝ

—

ਟ

ਠ

—

ਢ

—

—

—

ਦ

—

ਨ

ਪ

—

ਬ

ਭ

—

ਯ

—

ਰ

ਵ

—

—

ਸ਼

—

—

ਖ਼

—

## ਅਭਿਆਸ

ਅੱਖਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਅੱਖਰ ਲਿਖੋ।

ਉਦਾਹਰਣ

ੳ	<u>ਅ</u>
ਕ	....
ਸ	....
ਖ	....
ਟ	....
ਗ	....
ਜ	....
ਤ	....
ੲ	....
ਘ	....
ਪ	....
ਠ	....
ਧ	....
ਰ	....
ਲ	....
ਅ	....
ਛ	....
ਡ	....
ਥ	....
ਸ਼	....

ਅੱਖਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਅੱਖਰ ਲਿਖੋ।

ਉਦਾਹਰਣ

<u>ਸ</u>	ਹ
....	ਗ
....	ਠ
....	ਅ
....	ਘ
....	ਦ
....	ਵ
....	ਛ
....	ਰ
....	ਨ
....	ਬ
....	ਥ
....	ਸ
....	ਖ
....	ਲ
....	ਸ਼
....	ਫ
....	ਜ
....	ਫ



ਪਾਠ - 3

ਪੈਂਤੀ ਅੱਖਰੀ ਸੁਲੇਖ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ

ੳ ਅ ਏ ਸ ਹ

ਕ ਖ ਗ ਘ ਙ

ਚ ਛ ਜ ਝ ਞ

ਟ ਠ ਡ ਢ ਠ

ਤ ਥ ਦ ਧ ਨ

ਪ ਫ ਬ ਭ ਮ

ਯ ਰ ਲ ਵ ਝ

ਪਾਠ - 4

ਪਛਾਣੋ ਤੇ ਪੜ੍ਹੋ (ਭੁਲਾਵੇਂ ਅੱਖਰ)

ਤ	ੲ	ਰ	ਟ	ਪ
ਥ	ਵ	ਕ	ਠ	ਫ
ਅ	ਸ	ਦ	ਗ	ਹ
ੳ	ਧ	ਘ	ਝ	ਖ
ਙ	ਣ	ਚ	ਵ	ਬ
ਞ	ਯ	ਛ	ਝ	ਭ
ਜ	ਕ	ਲ	ਨ	ਮ
ਲ਼	ਖ਼	ਫ਼	ਗ਼	ਜ਼
		ਸ਼		

## ਪਾਠ - 5

### ਮੁਕਤਾ (ਦੋ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਜੋੜ)



ਘ+ਰ



ਤ+ਰ



ਹ+ਲ



ਫ+ਲ

ਪੜ੍ਹੋ ਤੇ ਬੋਲੋ:

ਦਲ

ਜਲ

ਪਲ

ਨਲ

ਟਲ

ਘਰ

ਭਰ

ਮਰ

ਪਰ

ਨਰ

ਜਨ

ਸਨ

ਤਨ

ਮਨ

ਧਨ

ਗਣ

ਮਣ

ਸਣ

ਤਣ

ਰਣ

ਠਰ

ਮਰ

ਵਰ

ਕਰ

ਚਰ

ਜਲ ਭਰ।

ਨਗ ਜੜ।

ਤਰ ਫੜ।

ਜਪ ਤਪ ਕਰ।

ਹਲ ਚਲ ਕਰ।

## ਅਭਿਆਸ

1. ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।



\_\_\_\_\_



\_\_\_\_\_



\_\_\_\_\_



\_\_\_\_\_



\_\_\_\_\_

2. ਚਿੱਤਰ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ।



ਹਲ਼



ਧਨ



ਤਰ



ਟਬ



ਘਰ

3. ਸ਼ਬਦ ਪੂਰਾ ਕਰੋ।

ਹ \_\_\_\_\_

ਵ \_\_\_\_\_

ਧ \_\_\_\_\_

ਤ \_\_\_\_\_

ਠ \_\_\_\_\_

4. ਸਹੀ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣ ਕੇ ਖਾਲੀ ਥਾਂਵਾਂ ਭਰੋ।

ਜਲ \_\_\_\_\_

ਭਰ/ਰਖ

ਨਗ \_\_\_\_\_

ਭਰ/ਜੜ

ਤਪ \_\_\_\_\_

ਕਰ/ਮਲ

ਸਰ \_\_\_\_\_

ਧਰ/ਕਰ



## ਪਾਠ - 6

### ਮੁਕਤਾ (ਤਿੰਨ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਜੋੜ)



ਕ+ਲ+ਮ



ਕ+ਮ+ਲ



ਬ+ਟ+ਨ



ਮ+ਟ+ਰ

ਪੜ੍ਹੋ ਤੇ ਬੋਲੋ:

ਧਰਮ

ਕਰਮ

ਗਰਮ

ਨਰਮ

ਸ਼ਰਮ

ਸ਼ਕਲ

ਅਕਲ

ਨਕਲ

ਕਮਲ

ਅਮਲ

ਅੜਕ

ਰੜਕ

ਸੜਕ

ਕੜਕ

ਫੜਕ

ਚਰਨ

ਭਰਨ

ਕਰਨ

ਸਰਨ

ਤਰਨ

ਜਗਤ

ਭਗਤ

ਵਰਤ

ਸ਼ਰਤ

ਪਰਤ

ਅਮਨ

ਚਮਨ

ਭਜਨ

ਭਵਨ

ਲਗਨ

ਰਮਨ ਨਮਨ ਕਰ।

ਚਰਨ ਭਜਨ ਕਰ।

ਚਮਨ ਘਰ ਚਲ।

ਕਮਲ ਚਮਚ ਫੜ।

ਧਰਮ ਕਲਮ ਫੜ।

## ਅਭਿਆਸ

1. ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।



\_\_\_\_\_



\_\_\_\_\_



\_\_\_\_\_



\_\_\_\_\_



\_\_\_\_\_

2. ਚਿੱਤਰ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ।



ਚਮਚ



ਕਣਕ



ਬਲਦ



ਭਵਨ



ਮਟਰ

3. ਸ਼ਬਦ ਪੂਰੇ ਕਰੋ।

ਉਦਾਹਰਣ - ਰਮਨ ਨ/ਲ

ਭਰ \_\_\_\_\_ ਨ/ਚ

ਮਦ \_\_\_\_\_ ਕ/ਦ

ਝਗ \_\_\_\_\_ ਝ/ਅ

ਨ \_\_\_\_\_ ਰ ਗ/ਰ

ਅ \_\_\_\_\_ ਰ ਮ/ੲ

4. ਸਹੀ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣ ਕੇ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰੋ।

(ੳ) ਮਦਨ.....ਫੜ (ਚਮਚ/ਗਲਤ)

(ਅ) ਰਮਨ.....ਰੱਖ (ਕਲਮ/ਭਵਨ)

(ੲ) ਕਮਲ.....ਚਲ (ਅਗਰ/ਨਗਰ)

(ਸ) ਧਰਮ.....ਕਰ (ਨਰਮ/ਕਰਮ)

(ਹ) ਚਮਨ ਘਰ..... (ਚਲ/ਰਖ)

## ਪਾਠ - 7

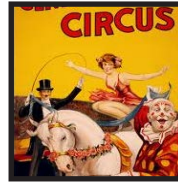
### ਮੁਕਤਾ (ਚਾਰ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਜੋੜ)



ਬ+ਰ+ਤ+ਨ



ਕ+ਸ+ਰ+ਤ



ਸ+ਰ+ਕ+ਸ



ਖ+ਟ+ਮ+ਲ

ਪੜ੍ਹੋ ਤੇ ਬੋਲੋ:

ਮਲਮਲ

ਹਲਚਲ

ਪਰਮਲ

ਸਰਦਲ

ਸਰਕਸ

ਤਰਕਸ਼

ਥਰਮਸ

ਖਸਖਸ

ਬਰਕਤ

ਹਰਕਤ

ਦਸਖਤ

ਪਰਬਤ

ਹਰਮਨ

ਅਰਜਨ

ਦਰਜਨ

ਗਰਦਨ

ਗੜਬੜ

ਬੜਬੜ

ਪਤਝੜ

ਭਗਦੜ

ਧਨਪਤ ਝਟਪਟ ਕਰ।

ਦਰਸ਼ਨ ਹਲਚਲ ਕਰ।

ਸਰਵਣ ਕਸਰਤ ਕਰ।

ਅਨਵਰ ਅਦਰਕ ਰਗੜ।

ਅਰਜਨ ਹਰਕਤ ਕਰ।



## ਅਭਿਆਸ

1. ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।



\_\_\_\_\_



\_\_\_\_\_



\_\_\_\_\_



\_\_\_\_\_

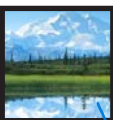


\_\_\_\_\_

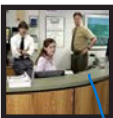
2. ਚਿੱਤਰ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ।



ਕਸਰਤ



ਸਰਕਸ



ਬਰਤਨ



ਪਰਬਤ



ਦਫ਼ਤਰ

3. ਸ਼ਬਦ ਪੂਰਾ ਕਰੋ।

ਮ \_\_\_\_\_ ਮ \_\_\_\_\_

ਹ \_\_\_\_\_ ਕ \_\_\_\_\_

ਝ \_\_\_\_\_ ਟ \_\_\_\_\_

ਬ \_\_\_\_\_ ਤ \_\_\_\_\_

ਸ਼ \_\_\_\_\_ ਗ \_\_\_\_\_

4. ਸਹੀ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣ ਕੇ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰੋ।

ਅਨਵਰ.....ਚਲ (ਸਰਕਸ/ਤਰਕਸ)

ਸਰਗਮ.....ਕਰ (ਸਰਪਟ/ਕਸਰਤ)

ਅਕਬਰ.....ਫੜ (ਬਰਤਨ/ਪਰਬਤ)

ਅਜਮਲ.....ਪਕੜ (ਥਰਮਸ/ਸਰਗਮ)

ਧਨਪਤ.....ਕਰ (ਟਮਟਮ/ਝਟਪਟ)

# ਪਾਠ - 8

## (ੴ) ਕੰਨਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ

ਆ ਸਾ ਹਾ ਕਾ ਖਾ ਚਾ ਛਾ ਟਾ ਠਾ



ਕਾ+ਰ



ਮਾ+ਲਾ



ਗਾ+ਜ+ਰ



ਅ+ਨਾ+ਰ



ਬ+ਸ+ਤਾ

ਪੜ੍ਹੋ ਤੇ ਬੋਲੋ:

ਸਾਰ

ਚਾਰ

ਤਾਰ

ਹਾਰ

ਬਾਲ

ਬਾਲ

ਚਾਲ

ਵਾਲ

ਪਾਠ

ਰਾਠ

ਠਾਠ

ਕਾਠ

ਸਾਰਾ

ਚਾਰਾ

ਤਾਰਾ

ਭਾਰਾ

ਬਾਲਕ

ਪਾਲਕ

ਮਾਲਕ

ਚਾਲਕ

ਚਾਚਾ

ਮਾਮਾ

ਪਾਪਾ

ਨਾਨਾ

ਪਕਵਾਨ

ਬਲਵਾਨ

ਬਹਾਦਰ

ਸਰਤਾਜ

ਕਾਕਾ ਵਾਜਾ ਵਜਾ।

ਰਾਮ ਗਾਣਾ ਗਾ।

ਕਮਲਾ ਕਾਰ ਚਲਾ।

ਅਚਾਰ ਨਾ ਖਾ।

ਰਾਮ ਨਾਲ਼ ਬਜ਼ਾਰ ਜਾ।

ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪਾਠ ਯਾਦ ਕਰ।

ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰ।

## ਅਭਿਆਸ

1. ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।



ਬਾਲਕ



ਟੋਪੀ



ਸਮੱਚਾਰ



ਰਸਮਲਾ



ਨਲਰਾ

2. ਚਿੱਤਰ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ।



ਵਰਖਾ



ਲੜਕਾ



ਟਮਾਟਰ



ਗਾਗਰ



ਵਾਜਾ

3. ਸ਼ਬਦ ਪੂਰਾ ਕਰੋ।

ਗਾ ਮ ੜ

ਮ ਦਾ ਨ

ਮਾ ਲਕ

ਭਗ ਦਾ ਨ

ਬਲ ਦਾ ਨ

4. ਸਹੀ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣ ਕੇ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰੋ।

ਕਾਕਾ.....ਜਾ। (ਰਾਗ/ਬਜ਼ਾਰ)

.....ਨਾ ਕਰ। (ਸ਼ਰਾਰਤ/ਬਰਤਨ)

ਗਾਗਰ.....ਨਾਲ ਭਰ। (ਫਲ/ਜਲ)

ਰਾਮ ਦਾ.....ਕਰ। (ਜਾਪ/ਮਾਲਾ)

5. ਕੰਨਾ ਲਾ ਕੇ ਨਵਾਂ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਉ।

ਜਿਵੇਂ :- ਵਾਜ - ਵਾਜਾ

ਰਾਜ - ਗਾਜਾ

ਗਾਣ - ਗਾਲਾ

ਭਾਰ - ਭਾਰਾ

ਮਾਲ - ਮਾਲਾ

ਸਾਰ - ਸਾਰਾ

ਪਾਠ - 9

(f) ਸਿਹਾਰੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ



ਸਿ+ਰ



ਇ+ਕ



ਹਿ+ਰ+ਨ



ਕਿ+ਤਾ+ਬ

ਪੜ੍ਹੋ ਤੇ ਬੋਲੋ:

ਦਿਲ

ਮਿਲ

ਤਿਲ

ਬਿਲ

ਦਿਨ

ਗਿਣ

ਚਿਣ

ਮਿਣ

ਕਿਸ਼ਨ

ਕਿਰਨ

ਮਿਰਚ

ਹਿਰਨ

ਗਿਰਗਿਟ

ਝਿਲਮਿਲ

ਕਿਣਮਿਣ

ਪਿਕਨਿਕ

ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰ।

ਕਿਤਾਬ ਫੜ ਮਿਹਨਤ ਕਰ।

ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ਼ ਬਜ਼ਾਰ ਜਾ।

ਲਾਲ ਲਾਲ ਮਿਰਚ ਲਿਆ।



## ਅਭਿਆਸ

1. ਚਿੱਤਰ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ।



ਪਿੰਨ



ਪਿਆਜ਼



ਕਿਸ਼ਮਿਸ਼



ਕਿਸਾਨ



ਰਿਕਸ਼ਾ

2. ਸ਼ਬਦ ਪੂਰਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ।



....+ਮ+ਰ+ਚ =



....+ਦ+ਲ =



....+ਕ+ਰ+ਨ =



....+ਕ+ਤਾ+ਬ =



ਪਿ+ਕ+....+ਨ+ਕ =

3. ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖੋ।

(ੳ) ਕਿਸ਼ਨ.....ਖਾ। (ਮਿਰਚ/ਕਿਤਾਬ)

(ਅ) .....ਹਲ ਚਲਾ। (ਹਿਰਨ/ਕਿਸਾਨ)

(ੲ) ਬਿਸ਼ਨ.....ਨਾ ਹਿਲਾ (ਸਿਰ/ਪਿਆਜ਼)

(ਸ) ਕਿਰਨ.....ਲਿਆ। (ਦਿਨ/ਕਿਤਾਬ)

(ਹ) ਸਿਮਰਨ.....ਵਜਾ। (ਸਿਤਾਰ/ਰਿਕਸ਼ਾ)

4. ਸਿਹਾਰੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਾਲ ਪੰਜ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਉ।

.....

.....

.....

.....

.....

# ਪਾਠ - 10

## (ੀ) ਬਿਹਾਰੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ

ਈ ਖੀ ਜੀ ਪੀ ਵੀ ਨੀ



ਸੀ+ਟੀ = ਸੀਟੀ



ਘ+ੜੀ = ਘੜੀ



ਤਿ+ਤ+ਲੀ = ਤਿਤਲੀ



ਹਾ+ਥੀ = ਹਾਥੀ

ਪੜ੍ਹੋ ਤੇ ਬੋਲੋ:

ਵੀਰ

ਖੀਰ

ਤੀਰ

ਨੀਰ

ਮਾਮੀ

ਨਾਨੀ

ਚਾਚੀ

ਦਾਦੀ

ਦਵਾਈ

ਮਲਾਈ

ਕਮਾਈ

ਰਜਾਈ

ਸਰਕਾਰੀ

ਸਰਦਾਰੀ

ਹਲਵਾਈ

ਭਰਜਾਈ

ਦੀਵਾਲੀ ਆਈ ਦੀਵਾਲੀ ਆਈ।

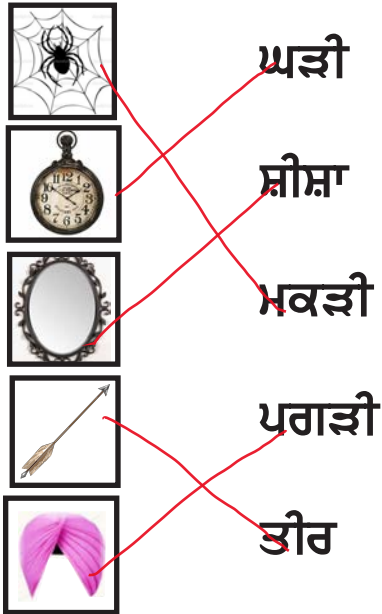
ਸਾਡੀ ਰਾਣੀ ਦੀਦੀ ਆਈ।

ਨੀਲੀ ਪੀਲੀ ਸਾੜੀ ਲਿਆਈ।

ਰਬੜੀ ਬਰਫੀ ਖੀਰ ਲਿਆਈ।

## ਅਭਿਆਸ

1. ਚਿੱਤਰ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ।



2. ਬਿਹਾਰੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਲਾ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਉ।

ਘੜ = ਘੜੀ  
 ਪਰ = ਪਗੀ  
 ਕੁੜ = ਕੁੜੀ  
 ਮਕੜ = ਮਕੜੀ  
 ਸਰਕਾਰ = ਸਰਕਾਰੀ

3. ਸਹੀ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣ ਕੇ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ:-

ਰਮਨ.....ਵਜਾ। (ਤਿਤਲੀ/ਸੀਟੀ)  
 ਅਨੀਤਾ.....ਖਾ। (ਬਰਫੀ/ਹਾਥੀ)  
 .....ਨਾ ਫੜ। (ਤਿਤਲੀ/ਹਲਵਾਈ)  
 .....ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। (ਹਾਥੀ/ਘੜੀ)  
 ਦਾਦੀ.....ਬਣਾ। (ਖੀਰ/ਸੀਟੀ)

4. ਪੜ੍ਹੋ ਤੇ ਬੋਲੋ:

ਦਿਨ - ਦੀਨ  
 ਮਿਲ - ਮੀਲ  
 ਪਿਲਾ - ਪੀਲਾ  
 ਚਿਤਾ - ਚੀਤਾ  
 ਬਿਨ - ਬੀਨ

5. ਬਿਹਾਰੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਾਲ ਪੰਜ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਉ।

ਪੀਲਾ  
 ਕੁੜੀ  
 ਸੀਤਾ  
 ਸਰਕਾਰੀ  
 ਹਾਥੀ